

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Катя Георгиева Стойчева

Департамент Психология

Институт за изследване на населението и човека към БАН

Професионално направление 3.2. Психология

**върху научните трудове, представени за участие в
конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ”**

по професионално направление 3.2. Психология,

обявен в ДВ, брой 27 от 2 април 2019 г.

с кандидат гл. ас. д-р Пенка Йорданова Христова

Документи за участие в обявения конкурс е подал един единствен кандидат – д-р Пенка Йорданова Христова, главен асистент към Департамент „Когнитивна наука и психология“ на Нов български университет.

Пенка Христова е възпитаник на Нов български университет, където завършва висшето си образование по психология (бакалавърска степен, 2000 г.) и когнитивна наука (магистърска степен, 2003 г.). Тук започва и работа – като асистент през 2006 г., и продължава да се развива академичната ѝ кариера, през старши асистент (от 2009 г.) до главен асистент - от 2010 г. досега. Тя води курсове по социална психология (когнитивни процеси) и социално познание, памет и обучение и мислене, разсъждение и решаване на проблеми към бакалавърската програма по психология, бакалавърската програма по психология на английски език и магистърската програма по когнитивна наука. През 2014 г. защитава докторска дисертация по професионално направление „Психология“ и научна специалност „Обща психология“, чиито основен предмет са висшите когнитивни функции (мислене, памет, вземане на решение).

Професионалната подготовка на гл. ас. д-р Пенка Христова е адекватна на направлението на обявения конкурс и я прави напълно подходящ кандидат в конкурса за академичната длъжност „доцент“ в Департамент „Когнитивна наука и психология“ на Нов български университет.

За участие в конкурса д-р Христова е представила за рецензиране 1 монография, 1 глава от колективна монография и 21 статии в тематични сборници, научни списания

и сборници от научни конференции на английски и български език. Всички тези трудове са в тематичния обхват на конкурса и се приемат за рецензиране.

Настоящата рецензия е изготвена върху предоставените от кандидата материали: самоотчет за изпълнение на минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет; автобиография; анализ на цитиране на публикации с автор Пенка Христова, изготвен от библиотеката на НБУ; списък с научни ръководства на магистърски тези, бакалавърски тези и емпирични разработки в периода 2010 - 2018 година; 22 публикации в електронен формат и една монография в хартиен вариант.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Приемам представената справка за самооценката на гл.ас. д-р Пенка Йорданова Христова за изпълнение на минималните национални изисквания по група показатели А, В, Г и Д, и на изискванията на НБУ по група показатели Ж, З и И за заемане на длъжността „доцент“. Справката е попълнена изчерпателно и предоставя необходимата информация. Спазени са изискванията на задължителното библиографско описание на публикациите и цитиранията.

Посочената по-долу публикация в обем от 27 страници в индексирано в SCOPUS международно научно списание следва да се разглежда като студия по смисъла на ЗРАСРБ (т. 12, член 1 на Допълнителните разпоредби) и да носи 45/n, т.е. 15 точки на кандидата:

Popov, V., Hristova, P., & Anders, R. (2017). The Relational Luring Effect: Retrieval of relational information during associative recognition. Journal of Experimental Psychology: General, 146(5), 722-745. ISSN 0096-3445.

II. Изследователска дейност и резултати

Главен асистент д-р Пенка Христова кандидатства за заемането на академичната длъжност „доцент“ с научна продукция, включваща общо 24 заглавия, от които :

1 хабилитационен труд – научна монография;

1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор";

1 глава от колективна монография;

21 статии в тематични сборници, научни списания и сборници от научни конференции на английски и български език, 5 от които са в индексирани и реферирани в SCOPUS и в WEB of SCIENCE научни издания.

Тези трудове не повтарят публикациите, представени за придобиване на научната и образователна степен „доктор“, и са в научни издания, които отговарят на изискванията за рецензираност на научните публикации.

През 9-те години след избора си за главен асистент, д-р Пенка Христова е продължила систематично изследователската си работа. Представените за рецензиране публикации очертават ясно ядрото на научните ѝ търсения – аналозиите и мястото им във функционирането на когнитивната система. На тази централна за научната работа на кандидата е посветена и представената монография:

Христова, П. Несъзнаваните аналогии: Как съпоставяме релационно сходни неща, без да осъзнаваме това. Нов български университет, 2017, ISBN 978-954-535-998-9.

Научният принос на монографията е в разработването на алтернативна (различна от популярната) гледна точка върху аналозиите като когнитивен процес и като елемент в когнитивното функциониране на човека. Това става посредством логически анализ и синтез на теоретична и емпирична информация, включване на нови емпирични данни и реинтерпретация на съществуващи емпирични данни. Научно-приложните приноси на монографията са свързани с широкото присъствие на аналозиите в човешката професионална дейност, учебната работа и ежедневно общуване и решаване на проблеми. Представеният монографичен труд заслужава висока оценка и заради постигнатото високо равнище в осмислянето и обясняването на комплексни модели и многопосочни резултати, в ефективното опериране с теоретична разсъждения и емпирични данни за анализ и оценка на богат изследователски материал. Високо оценявам и умението на автора да поднася по четивен начин една сложно организирана научна материя с множество аргументи и контрааргументи.

Сред най-продуктивните насоки в изследователската работа на д-р Христова са темите за несъзнаваните аналогии, връзката им с наличните когнитивни ресурси и редефинирането на статута им на базов когнитивен процес; репрезентирането на релациите и механизмите на извличане на релационна информация; ефектите на релационен прайминг и съпоставката му с аналозиите; влиянието на тревожността и емоциите върху тези процеси. Обвързаността на досегашните ѝ резултати с краткосрочната и дългосрочната ѝ изследователска програма е добра основа за постигане на стабилност при генерирането на високи научни резултати.

Безспорен е приносът на гл. ас. д-р Пенка Христова към изучаването на аналозиите. За това свидетелства и международното признание на работата ѝ. Тя е търсен и ценен партньор и участва активно в научния живот не само у нас, но и на международно ниво.

През този период тя е и активен член на Световното дружество по когнитивна наука, участва със статии и доклади и с рецензии на статии и доклади в организирани от тях конференции. Три пъти е била поканен лектор на Средноевропейската програма по когнитивна наука и два пъти на международната конференция по аналогии.

За главен асистент д-р Пенка Христова научната работа е работа в екип и това е не само характерен белег на професионалния ѝ път, но и научна философия. Съвместните публикации на английски език в индексирани и реферирани научни издания са показател не само за високото ниво на научно-изследователската работа на кандидата, но и за ефективността на екипната ѝ работа. В подкрепа на този извод е и участието ѝ в научни проекти по 6-та рамкова програма на ЕС и други европейски проекти. Проектите са не само с научна, но и с научно-приложна насоченост и преследват значими социални цели като преодоляване на маргинализирането, подпомагане на социалното включване и мотивиране на учениците. Представени са 5 проекта, два с национално и три с европейско финансиране, в 4 от които тя е участник и на 1 проект е ръководител. Проектите обаче само са назовани, а работата по тях и приносите им остават скрити. Затова си позволявам да препоръчам на кандидата да представи резултатите и приложението им малко по-подробно. Същото препоръчвам и по отношение на прецизирането на научните приноси в собствените и колективни научни разработки.

Представената справка за цитиранията свидетелства за значимостта на публикациите на кандидата и високата оценка на получените от нея резултати. Тя разкрива 28 цитирания на научните трудове на кандидата в периода от 2010 г. досега. От тях 23 цитирания са на английски език в международни списания, тематични поредици и сборници от международни конференции. Сред тях се открояват 11 цитирания в индексирани и реферирани в SCOPUS и в WEB of SCIENCE научни издания. Най-голямо внимание (и съответно признание) е получила работата на д-р Христова върху несъзнаваните аналогии (общо 14 цитирания) и влиянието на тревожността и настроението върху различните подпроцеси при аналозиите (общо 5 цитирания). Тези цитирания обхващат целия период от 2010 до 2018 година, което свидетелства за постоянния интерес към стойността на работата ѝ. Те включват в себе си и посочените по-горе цитирания в индексирани и реферирани в SCOPUS и в WEB of SCIENCE научни издания.

III. Учебна и преподавателска дейност

Главен асистент д-р Пенка Христова има сериозен преподавателски опит. Вече 13 години тя води лекции и семинарни занятия по социална психология (когнитивни процеси)

и социално познание; памет и обучение; мислене, разсъждение и решаване на проблеми в Нов български университет. Но учебната ѝ работа е още по-богата: тя участва в създаването и разработването на нови курсове за успешно стартиралата и утвърдила се вече 6 години бакалавърска програма по психология на английски език; ангажирана е активно с усъвършенстването на аудиторни и извънаудиторни курсове на български и английски език към програмите на Департамента. За постигнатото високо качество в учебната работа говорят и високите оценки на студентите за удовлетвореността им от водените от нея курсове (много добър 4.35, при максимална възможна оценка 5).

Отличителна характеристика на академичната работа на Пенка Христова е активното включване на студентите в научни изследвания и експерименти и постигането на високи стандарти в съвместната изследователска работа, което осигурява на студентските разработки участие на национални и международни форуми. В периода 2010 - 2018 г. тя е била научен ръководител на 2 магистърски тези – една към програма „Когнитивна наука“ и една към програма „Психология на развитието“, на 17 бакалавърски тези и на 21 емпирични разработки на студенти от бакалавърска програма „Психология“. Под нейно научно ръководство разработките на студентите получават отлични оценки на устните защиты, организирани от ДКНП, а съвместните им статии и доклади се публикуват в рецензирани научни издания (над 10, съгласно предоставената справка, от които 6 в международни сборници и списания) или се представят на национални и международни форуми (8 от тях, съгласно предоставената справка).

Освен като научен ръководител, д-р Христова допринася за научно-изследователската подготовка на студентите и като рецензира емпирични разработки и бакалавърски тези и участва в комисиите по защитата им.

Активната учебна и преподавателска дейност на гл.ас. д-р Пенка Христова удовлетворява напълно критериите за получаване на академичната длъжност „доцент“ и прави участието ѝ в този конкурс естествена и обоснована стъпка в професионалното ѝ развитие.

IV. Административна и обществена дейност

В професионалната си дейност досега гл.ас. д-р Пенка Христова е поемала и успешно изпълнявала отговорни позиции не само в Департамент „Когнитивна наука и психология“ (като програмен консултант на Департамента от 2014 до 2016 г., като организатор на Зимната школа по когнитивна наука и на Конференцията на ДКНП от 2012 до 2018 г.), но и в Нов български университет (като директор на Лабораторията по

експериментална психология на НБУ от 2006 до 2014 г.). От 2012 г. насам д-р Христова е координатор по програма Еразъм+ на ДКНП. Сред успехите ѝ е повишеният интерес на студентите от партниращите университети към магистърската програма по когнитивна наука и бакалавърската програма по психология на английски език.

Демонстрираните компетентности и придобитият опит в административната дейност без съмнение ще допринесат за ефективността в работата на д-р П. Христова при заемането на академичната длъжност „доцент“.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Пенка Христова още от студентските ѝ години и неведнъж съм имала възможност да наблюдавам сериозния ѝ, отговорен подход към учебните и научни задачи. Оценявам високо последователността в научната ѝ работа и показаните високи резултати. Вярвам, че нейната ангажираност и личните ѝ качества ще ѝ позволят да допринесе още повече от позицията на „доцент“ в ДКНП.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Своите препоръки и бележки към представянето на научно-изследователската дейност на кандидата съм отправила в текста на рецензията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Главен асистент д-р Пенка Христова е способен учен с ясно очертано поле на изследване и сериозна научна продукция с международно присъствие и признание. Научно-изследователската и учебно-педагогическата ѝ дейност удовлетворяват напълно критериите за заемане на академичната длъжност „доцент“. Въз основа на показаните високи резултати давам **положителна оценка** на академичната дейност на главен асистент д-р Пенка Христова и предлагам **да бъде избрана** на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ от Академичния съвет на Нов български университет.

София, 20 август 2019 г.

Подпис:

(проф. д-р Катя Стойчева)